

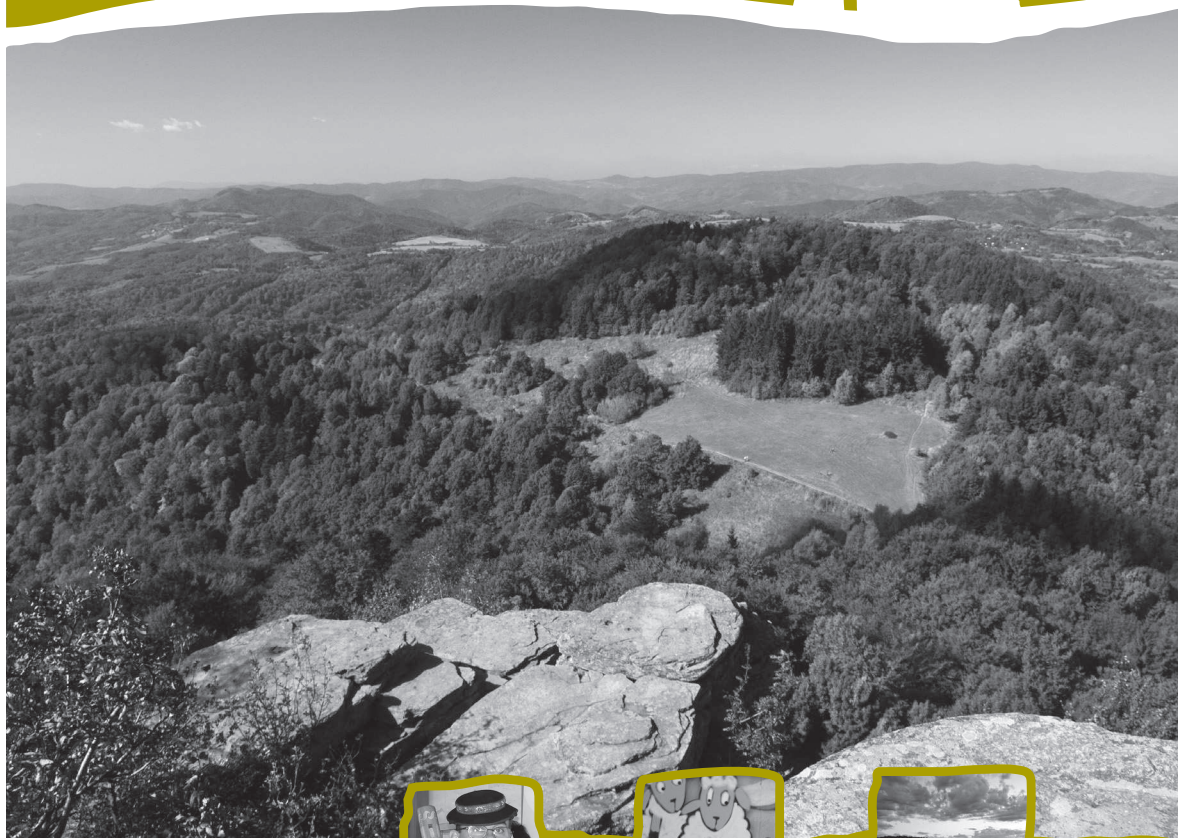

náš vidiek

časopis Vidieckeho parlamentu na Slovensku

3/2011

štvrtročník
ročník VIII.

VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU

- **10. ročník Dňa vidieka v NR SR**
- **Novoťská hrudka 2011**
- **VSP Hontiansko-Dobronivské vo Fínsku**

a mnoho iného o aktivitách a vyhlídkach nášho vidieka

Obsah

- 4 10. ročník „Dňa vidieka“
- 6 Deň vidieka v Bratislave a Magna Via
- 8 Klenovská rontouka – 2011
- 10 „Novoťská hrudka 2011“ – Vyhodnotenie súťaže o najlepšie syry
- 13 IX. Zasadnutie Vidieckeho parlamentu v Estónsku
- 16 Projekt VSP Hontiansko-Dobronivského „Zažime európsky vidiek“
- 18 Zástupcovia budúcich parterov VIPA SK na Slovensku
- 19 Pozvali nás do Piešťan
- 21 Vidiecky parlament na Slovensku – partner súťaže Dedina roka 2011
- 22 Banskobystrický kraj ocenil svoje Výnimočné ženy
- 23 Konferencia v Prahe
- 23 Rokovali sme s predsedom ZMOS
- 25 Koncert pod Muránskym hradom
- 26 Otvorený list ministrom životného prostredia
- 28 Dni slovenskej kultúry na brehu Jadrana
- 29 Rozvoj vidieka a regionálny vývoj
- 32 Stretnutie organizačnej skupiny Prepare
- 35 Súťaž pre čipkárky
- 36 Národný projekt KomPrax – Kompetencie pre prax – polopate
- 38 Dobré rady starých mám
- 39 Citrónovo-cesnakový zákaz

náš vidiek

Vydavateľ:

Občianske združenie
Vidiecky parlament na Slovensku

Vychádza pre vnútornú potrebu organizácie

Náklad: 1000 ks

Uzávierka nasledujúceho čísla:

20. decembra 2011

Redakcia:

Mária Behanovská

Grafická úprava a ilustrácie:

Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň:

Róbert Jurových – NIKARA, Krupina

Neprešlo jazykovou úpravou.

Foto na titulnej strane:

Výhľad zo Sitna; autor Ing. arch.
Pavol Borodovčák

Foto na druhej strane:

Čipky z tvorby Terézie Luciakovej

Foto na zadnej strane obálky:

Mapa na liste viniča; autor Ing. arch.
Pavol Borodovčák

Kontakt:

VIDIECKY
PARLAMENT
NA SLOVENSKU

Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 20 22
mobil: 0915 446 538
e-mail: vipa@vipa.sk
www.vipa.sk

„Vzťah štátu a občianskej spoločnosti – sme pripravení spolupracovať?“

Ponúkam niekoľko myšlienok a tém z konferencie v Stupave ktorej som sa zúčastnila za VIPA SK ako člena Rady vlády pre MVO organizácie. Možno názov podobných konferencií sa obmieňa, ale už minimálne 20 rokov stále rezonuje téma. Ako sú na tom mimovládne organizácie na Slovensku?

Filip Vagáč, splnomocnenec vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, sa chce sústrediť v rámci pripravovaného dokumentu Konceptia občianskej spoločnosti na nasledujúce prioritné témy.

1. **Politická kultúra** – zmena a nová kvalita nepríde cez konfrontáciu, ale cez dialóg a spoločné hľadanie riešení medzi elitami a tiež vďaka dialógu s verejnosťou.

2. **Podpora aktívneho občana** – tak, aby občan mal maximálny priestor slobodne vykonávať svoje aktivity a ovplyvňovať verejnú sféru. Týka sa to základných práv a tém ako referendum, petície, infozákon, verejná diskusia...

3. **Zadefinovanie verejnoprospešnosti** – Štát sa tvári ako subjekt. Ktorý má na verejnoprospešnosť mandát. Súvisí to s hodnotou, ktorú prinášajú jedine neziskové organizácie a tou je dobrovoľníctvo.

4. **Transparentnosť neziskového sektora** – tu nemôže diktovať splnomocnenec, ale musíme podporovať všetky samoregulačné kroky MVO, ktoré k transparentnosti smerujú.

5. **Financovanie** – mechanizmus 3% sa podarilo dostať do návrhu Zákona o dobrovoľníctve, ale ostali mnohé otvorené otázky. Čo všetko má financovať štát a akým mechanizmom? Pôjdeme v podpore štátu anglo-americkou cestou, kde si vláda dohoduje so sektorom kontakty na vykonávanie verejnoprospešných činností, alebo nemeckou cestou, kde sektor

priamo vykonáva služby, ktoré štát nezabezpečuje, alebo škandinávskou, kde sú tieto služby ponúkané paralelne oboma partermi? Chcem ísť cestou verejných obstarávaní, priamych platieb alebo cestou grantov? Samotný fond alebo rozhodovanie po ministerstvách, rozhodovanie na národnej úrovni alebo po regiónoch. O čom chceme vyjednávať?

6. **Téma partnerstva** – je pre mňa najdôležitejší bodom. Korektný vzťah a záväzky z jednej i druhej strany. Kto uzavrie takýto kontakt s vládou – platformy, alebo iné subjekty? Tento dialóg s vládou nebudem viesť sám, musíme ho viesť spoločne.

Je to výzva pre Vás, komunikujme na tieto témy, aby sa nevyskytli v koncepcii občianskej spoločnosti len názory MVO, ktoré sídlia v Bratislave a my sa budeme len prizerať a potom spochybňovať a nesúhlasiť, teraz je čas na diskusiu.

Píšte, volajte, vyjadrujte sa, aby sme mohli posúvať, presadzovať vaše názory a oprávnené požiadavky.

Mária Behanovská

10. ročník „Dňa vidieka“

10. ročník „Dňa vidieka“ spojeného s „Dňom regiónu Orava“ sa uskutočnil dňa 29. júna 2011 v priestoroch Národnej rady Slovenskej republiky

Slávnostné otvorenie 10. ročníka Dňa vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky.

Už v predstihu prišiel i minister Zsolt Simon a diskutoval s účastníkmi.

Na podujatí, ktoré má dlhoročnú tradíciu sme v tomto roku predstavili ďalší krásny kút našej republiky so svojimi aktivitami – región Orava – okresy Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín. Jubilejný ročník Deň vidieka 2011 mal motto „**Najväčším umením je byť človekom**“ a naším cieľom bolo viesť dialóg so zákonodarcami i ďalšími predstaviteľmi verejnej a štátnej správy o potrebách, problémoch slovenského vidieka a možnostiach riešenia ale aj o potenciáli, ktorý vidiek ponúka na prospech rozvoja Slovenska.

Súčasťou podujatia bolo aj slávnostné vyhlásenie súťaže – DEDINA ROKA 2011 a súťaže Vidiecka žena roka – Líderka 2011.

Podujatie organizoval OZ Vidiecky parlament na Slovensku v spolupráci s Výborom NR SR

Prezentácia regiónu Orava sa tešila veľkému záujmu zo strany poslancov NR SR.

Deň vidieka

pre pôdohospodárstvo a životné prostredie, kanceláriou Národnej rady Slovenskej republiky, Agentúrou pre regionálny rozvoj SEVER a Združenia miest a obcí bielej, dolnej a hornej Oravy, Slovenskou agentúrou životného prostredia, Združením Magna Via, OZ AUS, Spolkom pre obnovu dediny, Mediačno-konzultačným centrom Sova, Agentúrou zdravotne postihnutých občanov SR, OZ Svätý Metod a Gorazd, Zväzom chovateľov a kôz na Slovensku.

Deň vidieka otvoril stretnutie organizátorov a ich hostí s poslancami Národnej rady Slovenskej republiky.

Súčasnou podujatia bola aj prezentácia ľudových umelcov spojená s ochutnávkou regionálnych špecialít.

Spokojní sme boli so záujmom ministra p. Zsolta Simona, ktorý prišiel v predstihu, pred oficiálnym otvorením a diskutoval s prítomnými organizátormi i zástupcami regiónu Orava. S potešením sme sledovali vysoký záujem veľkého počtu poslancov už pred, v priebehu i neskôr popoludní, pred skončením dňa.

Pracovník SAŽP Alexander Králik v rozhovore s kolegyniou.

Mária Behanovská a Rozália Szalay z VIPA SK diskutujú s predsedom Výboru pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport Dušanom Čaplovičom.

František Ďurčenka (predseda SPOD), minister Zsolt Simon a Mária Behanovská (VIPA SK).

Doc. Ing. Jozef Húška, CSc., predseda Združenia Magna Via

Deň vidieka v Bratislave a Magna Via

Aj keď Bratislava nie je vidiecke prostredie ukázala, že má k vidieku blízko a vie poskytnúť priestor na demonštrovanie vidieckych aktivít. Bolo to aj 29. júna 2011 v priestoroch Národnej rady, aj v centre mesta.

Slávnostné osadenie loga Magna Via pri vstupe na Primaciálne námestie v Bratislave.

Združenie Magna Via bolo jedným z partnerov Vidieckeho parlamentu na Slovensku, ktoré organizovalo Deň vidieka. Už dlhšie sme uvažovali o príležitosti, kedy oficiálne zmedzinárodníme túto turistickú cestu – cestu Magna Via. Voľba padla na deň 29. 6. 2011 počas Dňa vidieka. Bratislava bola dôležitým mestom na tejto cisársko-kráľovskej poštovej ceste. Cesta bola projektovaná a budovaná v 16. storočí. Viac sa o nej môžete informovať na www.magnavia.eu.

Cesta Magna Via spája 5 štátov a v rámci nich mnoho miest, obcí, mikroregiónov, makroregiónov a krajov. Cestu postupne značujeme žulovou dlaždicou a rovnako podniky služieb v cestovnom ruchu žulovými tabuľkami s logom Magna Via. Cieľom je propagácia prírodného, historického a kultúrneho dedičstva tak, aby sa stala najväčšou učebňou pre turistov. Na ceste sa aktivizujú jednotlivci, rôzne organizácie a inštitúcie, aby svoje mesto, obec, región, či určitý kratší, alebo dlhší úsek čo naj-

Hostia slávnostného aktu preberajú korešpondenčnú kartu s príležitostnou pečiatkou.

Generálna riaditeľka Slovenskej pošty a. s., pani Ing. Marcela Hrdá prestriháva stuhu.

Hostia počas krátkeho príhovoru.

lepšie pripravili pre turistov. Chceme, aby sa absolvovanie cesty stalo prestížou. Budovanie takéhoto koridoru je dlhodobý proces. Mnohí hovoria, že je to beh na dlhé trate. Vždy sa veľké veci na začiatku zdajú byť nereálne! Život ukazuje veľa príkladov, že podobné náročné projekty majú potom trvalú hodnotu.

Akcia Deň vidieka v Národnej rade bola vhodnou príležitosťou nielen na prezentáciu projektu Magna Via pred poslancami v nádeji, že ho budú podporovať, ale i na ďalšie

významné momenty. V spolupráci s Magistrátom hlavného mesta Bratislavy sa osadila značka tejto cesty vo forme žulovej dlaždice s logom Magna Via na mieste, kde sa turisti stretávajú so sprievodcom. Architekt určil toto miesto – vstup na Primaciálne námestie.

S týmto aktom sa spojil ďalší významný akt – medzinárodné otvorenie turistickej cesty Magna Via. Za účasti zástupcov Magistrátu hl. mesta a zástupcov veľvyslanectiev štátov, cez ktoré cesta vedie a ďalších hostí slávnostne prestrihla stuhu generálna riaditeľka Slovenskej pošty, a. s. pani Ing. Marcela Hrdá.

Toto významné podujatie bolo zvýraznené i vydaním korešpondenčnej karty a príležitostnou pečiatkou prvého dňa.

Združenie Magna Via i touto formou ďakuje za spoluprácu Magistrátu hlavného mesta Bratislavy, Vidieckemu parlamentu na Slovensku, Slovenskej pošte, a. s. za spoluprácu a podporu.

Klenovská rontouka – 2011

V dňoch 23. – 26. júna 2011 sa v Klenovci konal už 33. Ročník tradičných Gemersko – malo-hontských folklórnych slávností „**Klenovská rontouka – 2011**“. Hlavný usporiadateľ bola obec Klenovec, Banskobystrický samosprávny kraj a ďalšie osvetové organizácie, pričom ako jeden z hlavných sponzorov tam bola NIKA, s.r.o. Považská Bystrica.

V kultúrnom programe vystúpil aj folklórny súbor z Lotyšska.

Samotné folklórne slávnosti majú v tomto okolí už bohatú tradíciu a v tomto roku okrem viacerých domácich súborov tam vystupovali aj súbory z Lotyšska a Českej republiky. Slávnosti a aj jarmok ľudových tradičných predmetov sa uskutočnil na námestí, ale aj po rôznych domoch kde sa podávali bohaté občerstvenia a všade bolo veselo. Veľmi zaujímavé boli tam aj francúzske syry, slimáky a víno.

Cech bryndziarov prostredníctvom spoločnosti NIKA má veľký záujem na rozširovaní ovčiarskych tradícií a aj ovčích výrobkov. Hlavné má záujem na obnovení tradície výroby „Klenoveckého syrca“, ktorý zožal už 18. – 19. storočí veľkú slávu a bol známy v celej Európe. Z týchto dôvodov Cech bryndziarov aj vy-

pracoval návrh na jeho Chránené zemepisné označenie, ktoré by malo na európskej úrovni potvrdiť originalitu tohto syra. Z uvedených dôvodov na týchto slávnostiach usporiadal aj 3 rôzne súťaže a to súťaž o najlepšie Klenovecký syrec, súťaž o najlepšie baraní guláš a súťaž v pití žinčice.

V súťaži o najlepšie „Klenovecký syrec“ mali podľa pôvodných receptúr okolití syrári na salašoch vyrobiť z ovčieho mlieka syr, ktorý by čo najviac sa podobal na tradičný syr. Do súťaži sa prihlásilo 15 druhov syrov od 9 výrobcov. Nezávislá 7 členná komisia hodnotila

Samozrejme nemohol chýbať ani nástroj typický pre tunajší región – fujara.

Účastníci súťaže v príprave tradičného syra defilujú pred svojim dielom.

Ochutnávka súťažného baranieho guláša bola príjemnou povinnosťou poroty.

u každého syra vzhľad a konzistenciu a potom aj chuť a vôňu. Na základe anonymného zhodnotenia komisia určila prvých troch najlepších výrobcov a ohodnotila aj najlepší syr. Všetci účastníci súťaže dostali od predsedu Cechu bryndziarov Ing. Jána Keresteša Čestné uznanie a prví traja diplomy a aj keramickú misku a knihu o biotechnológii.

V ďalšej zaujímavej súťaži súťažilo 5 družstiev vo varení baranieho guláša. Tu hodnotiacia komisia hodnotila vzhľad, vôňu a chuť a tiež vyhodnotila 3 najlepších, ktorí tiež dostali diplomy, misky a knihy. Nakoniec sa uskutočnila i súťaž v pití 1 litra žinčice, ktorej sa zúčastnilo 9 súťažiacich dobrovoľníkov. Každý dostal za odmenu krásny krčah a víťazi zas diplomy.

V uvedených súťažiach nebolo dôležité, kto zvíťazil, víťaz bol vlastne každý, kto mal odvahu sa prihlásiť a pomôcť urobiť ovčiarstvu dobré meno. Sme presvedčení, že takéto krásne folklórne slávnosti spojené s propagáciou tradičných a ovčiarskych výrobkov by malo byť na Slovensku čo najviac, aby sme si uctili naše tradície a pomáhali ich oživiť.

O dobrú náladu sa prirodzene postarali aj domáci heligonkári.

„Novoťská hrudka 2011“ Vyhodnotenie súťaže o najlepšie syry

Obec Novoť a AGROVEX Novoť usporiadali 3. júla 2011 už VI. ročník Syrárskych jarmokov – „**Novoťská hrudka 2011**“. Aj keď počasie bolo veľmi nepriaznivé a bolo chladno a pršalo, aj tak sa na týchto už tradičných syrárskych slávnostiach zúčastnilo vyše 500 ľudí z okolia hornej Oravy a aj mnohí návštevníci z celého Slovenska.

Dušou a hlavným organizátorom celého podujatia bol už tradične predseda AGROVEXU Ing. Jozef Kondela, ktorý vynaložil veľké úsilie, aby všetko prebehlo čo najlepšie. Bolo pripravených veľa atraktívnych podujatí a aj zábava pre deti, no žiaľ všetko sa pre nepriaznivé počasie nepodarilo realizovať. Aktívnu účasť na tomto podujatí mali aj viacerí členovia Cechu bryndziarov na čele s jej predsedom Ing. Jánom Kerestešom.

Syrárske trhy začali už tradične svätou omšou a potom v okolí bolo aj mnoho predajných stánkov s tradičnými remeselníckymi výrobkami i s občerstvením. Vynikajúca bola i ľudová hudba a viaceré súbory. Hlavným

Ani nepriazeň počasia nedokázala znechutiť
dojem z výborne pripraveného podujatia.

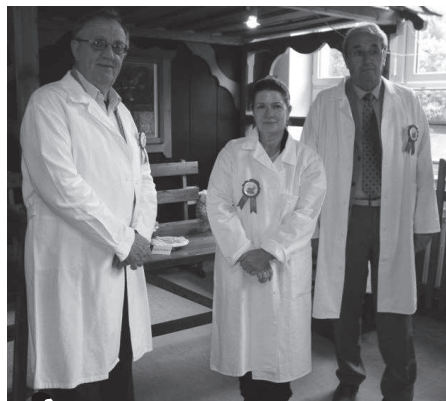
Ovčiarске graffiti.

bodom programu však bola prehliadka a súťaž najlepších syrov a to ovčích hrudkových syrov a výtvarne upravených tzv. figurálnych parených syrov. V tomto roku sa zúčastnilo výstavy a súťaže až 22 výrobcov umelecky tvarovaných parených syrov z kravského mlieka a 6 výrobcov ovčieho hrudkového syra.

V rámci súťaži sa posudzovalo vzhľad a konzistencia syrov a potom aj chuť a vôňa. Všetky syry anonymne posudzovala nezávislá 5 členná odborná komisia pod vedením Ing. Karola Heriana, CSc. a to podľa všeobecne používaného 10 bodového hodnotenia. Napriek tomu, že každý hodnotiteľ hodnotil samostatne, všetci hodnotiaci sa zhodli na najpeknnejších a najlepších syrov jednoznačne. Treba však povedať,

Svoje zastúpenie mali aj ľudoví remeselníci s pestrou ponukou svojich výrobkov.

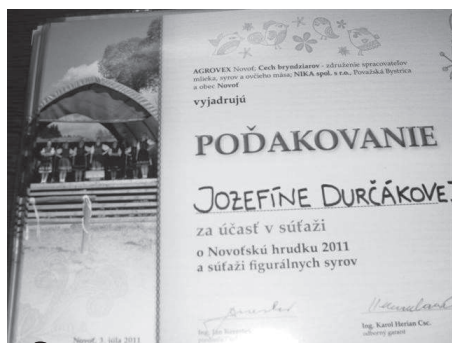
Kvalitu syrov posudzovala odborná porota, ktorá vyjadrila všeobecnú spokojnosť.

že všetky prinesené syry boli vynikajúce a boli iba nepatrné rozdiely vo výtvarnom spracovaní parených syrov a v chuti syra.

Tieto syry boli pekného tvaru a mali dobrú konzistenciu. Rozdiel bol najmä v stupni prekysnutia a tým aj v kyslosti a vône syra. Z hľadiska zdravotnej bezpečnosti a aj plnšej chuti syra by sa žiadalo, aby ovčie hrušky sa predávali dobre vykysnuté v teplom prostredí a mali aspoň 2 – 3 dni. Takéto syry sú plnšej a bohatšej chuti, majú už hladšiu konzistenciu, sú lepšie stráviteľnejšie a po zdravotnej stránke bezpečnejšie.

Nádherná kytica vytvorená z parených syrov.

Takéto poďakovanie si úplne zaslúžene odniesli všetci súťažiaci.

Figurálne prenádherné kolekcie parených a čiastočne aj údených syrov prinieslo až 22 výrobcov. Všetky tieto súbory syrov malo veľmi bohatú nápaditosť a boli samostatným umeleckým dielom. Tu sa veľmi ťažko rozhodovalo, čo je krajšie, no prednosť mali nové netradičné tvary syrov, nápaditosť ich spracovania a napokon aj ich konzistencia a chuť.

Figurálne parené syry boli priam fantasticky krásne a na Slovensku dosiaľ ojedinelé. Veľ-

A tieto hríby veru tiež nevyrástli v lese, ale pod šikovnými rukami syrárov.

Ďalšia neuveriteľne realistická syrová kytica.

Syrové torty od výmyslu sveta.

mi boli pekne umelecky dotvorené a mohli sa posudzovať i predávať len ako súbor všetkých rôznotvarovaných syrov. Napriek tomu, že tieto syry sú veľmi krásne mali by byť aj dobrej konzistencie a chutné. Tu pri spracovaní syrového cesta je veľmi dôležitá súhra optimálnej kyslosti syra, teploty pariacej vody a čas parenia. V tom spočíva umenie získať dobrú chuť i konzistenciu. Ak sa syrové cesto dlhšie parí je chuťovo prázdne, kyslosť syra zas robí parený syr pevnejším, alebo mäkším a teplota parenia tiež ovplyvňuje chuť i konzistenciu pareného syra.

Možno smelo konštatovať, že kvalita týchto tzv. figurálnych syrov sa počas trvania súťaže výrazne zlepšuje. Pôvodne prevládali len tvarované syrové údené zvieratká, srdiečka a korbáčky. V poslednom čase sú už krásne kolekcie syrových toriet, darčekových pestrých košíkov a aj umelecky spracovaných kvetov, rôznych tvarov a to všetko v kombinácii neúdených, slabou údených a silno údených syrov. Obdivuhodné boli i šaty panieniek zo syra, prekrásne syrové torty, prízdobené fľaše, atď.

Všetci účastníci súťaže si zaslúžia veľké uznanie a pochvalu. Za účasť obdržali všetci pekné Ďakovné listy od predsedu Cechu bryndziarov Ing. Jána Keresteša, predsedu Ing. Jozefa Kondelu a starostu obce Novot. Okrem toho tí, čo sa umiestnili na prvých 5-tich miestach získali aj Diplomy Cechu bryndziarov a vecné dary od predsedu Agrovexu Ing. J. Kondelu.

Celkovo, napriek nepriaznivému počasiu možno organizátorom len úprimne poďakovať za prípravu a realizáciu takéhoto krásneho podujatia a úprimne poďakovať aj všetkým súťažiacim za ich tvorivosť a novosť pri realizácii ovčích, ale najmä parených syrov. Zvlášť tieto tzv. figurálne syry si získali už na Slovensku veľa obdivovateľov a aj zákazníkov. Je to obdivuhodné, ako dokáže ľudská pracovitosť a tvorivosť získať také krásne výrobky, ktoré nielen, že sú krásne a chutné, ale môžu byť aj zdrojom finančného prílepkovania obyvateľov na severnej Orave, napomôžu aj miestnej agroturistike a prispievajú tiež k zachovaniu krásneho vidieckeho prostredia.

Mária Behanovská

IX. Zasadnutie Vidieckeho parlamentu v Estónsku

IX. Zasadnutie Vidieckeho parlamentu v Estónsku sa konalo 1. – 5. augusta 2011.

Jan Fiala, Andrea Súľovcová, Mária Behanovská, František Eliáš – Česi a Slováci – sme si rozumeli.

Zasadnutia sa zúčastnila predsedníčka Mária Behanovská a Andrea Súľovcová. Estónsko je veľmi zaujímavá krajina. Predstavili sme slovenský vidiecky parlament aj v knihe, ktorú vydalo PREPARE. Naša prezentácia mala úspech. Málo vedia o našej práci a preto treba viac písať a zverejňovať naše aktivity.

Na nasledujúcich stránkach Vám prinášame malú fotogalériu z nášho pobytu v tejto krajine.

Jeden deň nás vozil tento autobus – deduško.

Cez prestávku v družnej debate Slovenky, Česi a Chorváti.

Prednáška Gorana Schostera, sekretára PREPARE.

Prezentácia slovenského vidieckeho parlamentu A. Súľovcová.

Krásne počasie nás vylákalo von a prednášku sme si vypočuli v slnečnom kúpeľi.

Po prednáškach a diskusiách sme si vyšli omočiť nohy v mori a tí otužilejší a vybavení plavkami si aj zaplávali.

Práca v skupinách – ako pracovať v tíme – Slováci, Ukrajinci, Estónci.

Mgr. Monika Slaninová, koordinátorka projektu

Projekt VSP Hontiansko-Dobronivského „Zažime európsky vidiek“

Prvý augustový týždeň bol pre 12 mladých ľudí z územia Verejno-súkromného partnerstva Hontiansko-Dobronivského výnimočný. 31. júla sme odlietali z Budapešti do Helsink, kde na nás už čakali ďalšie dvanásť členné tímy z Čiech, Belgicka a hostujúceho Fínska. Spoločne sme sa presunuli do kempu vzdialeného necelých 200 km od hlavného mesta. Mali sme pred sebou týždeň s názvom **Zažime európsky vidiek**.

Slovenský tím.

Cieľom tohto projektu bolo:

- podporiť aktívne občianstvo mladých v ich regióne a EU,
- rozvíjať solidaritu a toleranciu u mládeže, osobitne súdržnosť spoločnosti v EU,
- pestovať vzájomné porozumenie u ľudí rôznej národnosti,
- prispieť k rozvíjaniu podporných aktivít pre mladých ľudí a ich organizácie,
- podpora európskej spolupráce na úrovni mladých.

Prakticky to znamenalo, že sme prežili úžasný týždeň plný zážitkov, ktoré sa skladali z workshopov a diskusií na tému rozvoja

vidieka, ale aj exkurzií po regióne. Videli sme modernú farmu, ktorá slúži ako atrakcia pre turistov, kde sa môžu ubytovať a počas svojej dovolenky spoznávať život so zvieratami. Navštívili sme miestny jarmok, továreň na výrobu umeleckých sklárskych produktov značky Iittala, druhé najväčšie mesto Fínska Tampere...

Každý večer mal v rézii jeden zo zúčastnených tímov, a tak sme si užili Fínsky, Český, Belgický a Slovenský kultúrny program. Prvý kultúrny večer sa predstavili Fini, ktorí nás okrem iného zaviedli aj do pravej fínskej sauny, ktorá bola súčasťou kempu a ktorú sme si

Na návšteve fínskej farmy.

Pochod mládeže zo všetkých zúčastnených krajín.

potom mohli užívať celý týždeň. Zatancovali sme si na ich typickej zábave, ktorá bola pre všetkých cudzincov trochu prekvapením, keďže nič podobné u nás nemáme (ani Česi alebo Belgičania). Keďže celý projekt prebiehal v angličtine, všetci sme si ju poctivo precvičovali. Na záver sme sa dohodli, že podobný projekt sa pokúsi zorganizovať niektorá zo zúčastnených krajín aj na rok. Ktovie, možno na rok sa stretneme v obciach nášho regiónu s entuziasticky naladenou skupinou mladých z Fínska, Belgicka a Čiech.

Tím lídri: Monika Slaninová, Marek Slanina
Participant: Bačíková Zuzana, Bartík Pavel, Gregáňová Nikola, Hrčková Lucia, Kyslá Daniela, Očovský Ján, Packová Simona, Plevová Zuzana, Slovák Martin, Valentová Martina.

Mária Behanovská

Zástupcovia budúcich parterov VIPA SK na Slovensku

Pani Marlena Korczinska manažérka oddelenia rozvoja, propagácie, turistiky, športu a kultúry z Kłodzka v Poľsku a Jaroslav Štefek z Rychnova nad Kněžnou riaditeľ regionálnej rozvojovej agentúry navštívili VIPA SK.

Rokovanie v kancelárii VIPA SK v Banskej Bystrici.

Prehliadka pivnice s výkladom pani majiteľky.

Posedenie pri víne s priateľmi z Česka, Poľska a diskusia o cestovnom ruchu v našich krajinách.

Rokovali sme o spoločnom projekte, ktorý sme podali do Vyšegradskeho fondu. Dohodli sme sa na spolupráci aj do budúcnosti. Prerokovali sme túto možnosť v predsedníctve VIPA SK a naši parteri na ich valnom zhromaždení. Výsledkom je uznesenie, že máme pripraviť zmluvu o spolupráci.

Medzinárodnú zmluvu o spolupráci podpíšeme v dňoch 8. – 9. 12. 2011 v Rychnově nad Kněžnou na Medzinárodnej konferencii o česko-poľskej spolupráci.

Pozvali nás do Piešťan

Naša partnerská organizácia Slovenská agentúra na podporu zdravotne postihnutých občanov, Mesto Piešťany, Hotel Magnólia a.s. Piešťany, Mestské kultúrne stredisko mesta Piešťany nás pozvali na celoslovenskú prezentáciu umenia nadaných handicapovaných umelcov SR s názvom „**Naše životné prostredie si musíme chrániť... je naše...**“ dňa 22. 7. 2011 v priestoroch Kultúrno-spoločenského centra Fontána Piešťany. Výstava bola k pozeraniu od 22. 7. 2011 – 5. 8. 2011.

Malá fotogaléria z podujatia v Galérii Fontána v Piešťanoch.

Malá fotogaléria z podujatia v Galérii Fontána v Piešťanoch.

Mária Behanovská

Vidiecky parlament na Slovensku – – partner súťaže Dedina roka 2011

Súťaže **Dedina roka** sa mohla zúčastniť každá obec Slovenskej republiky bez štatútu mesta, ktorá dokázala prezentovať vynikajúce a príkladné aktivity a iniciatívy uskutočnené v procese obnovy dediny, v zmysle trvalo udržateľného rozvoja vidieka.

Súťaž sa niesla v duchu motta európskej súťaže, ktoré je pre aktuálny ročník znie: **Budúcnosti na stope**. Týmto mottom chce súťaž zviditeľniť také obce a vidiecke komunity v Európe, ktoré na aktuálne výzvy súčasnosti reagujú vizionárskymi, inovatívnymi a kreatívnymi projektmi.

Za VIPA SK sa hodnotenia súťaže zúčastnila Mária Behanovská a Mária Strížová.

Výroba drevených šindľov v Hervartove.

Ludová tvorivosť v Miklušovciach.

Privítanie hodnotiacej komisie na obecnom úrade v Spišskom Bystrom chlebom a solou.

Komisia v drevenom kostolíku v Hervartove.

Petra Košťalová, krajské kontaktné miesto NP IRR v Banskej Bystrici

Banskobystrický kraj ocenil svoje Výnimočné ženy

Primátorka mesta, rektorka univerzity, úspešná podnikateľka, manažérka európskych fondov, ale aj priekopníčka pestúnskej starostlivosti na Slovensku. I takéto ženy sa objavili v Banskobystrickom kraji v nominácii na udelenie titulu Výnimočná žena Slovenska. Jej vyhlasovateľom je Národný projekt Inštitút rodovej rovnosti (NP IRR) a súťaž sa koná pod záštitou podpredsedu vlády a ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Jozefa Mihála. Krajské kolo súťaže pripravili organizátori za výdatnej pomoci mesta Banská Bystrica.

Ocenené ženy v sieni historickej radnice.

V uplynulých dňoch ocenili svoje výnimočné ženy v jednotlivých krajoch Slovenska. V sobotu 27. augusta večer ich spoznal aj Banskobystrický kraj. Krajské kontaktné miesto NP IRR v Banskej Bystrici dostalo od 8. marca 2011, kedy súťaž vyhlásili, spolu 14 prihlášok z celého Banskobystrického kraja. Výberová komisia, zložená zo zástupcov Krajského kontaktného miesta NP IRR v Banskej Bystrici, mesta Banská Bystrica, tamajších mestských poslancov a zástupcov médií sa zhodla na menách troch žien, ktoré postúpia do septembrového celoslovenského finále. Slávnostné vyhlásenie týchto

zástupkyň kraja sa uskutočnilo v priestoroch historickej Radnice na Námestí SNP v Banskej Bystrici v sobotu 27. augusta 2011 o 19,00 hod. Médiá boli na tomto slávnostnom akte vítané.

Cielom celoslovenskej súťaže je nájsť a morálne oceniť výnimočné ženy na Slovensku. Hľadáme ženy, ktoré vytvárajú niečo výnimočné vo svojej komunite, venujú sa popri svojej práci a starostlivosti o rodinu charite, nezištne pomáhajú tým, ktorí to potrebujú, angažujú sa vo verejnom živote a občianskych aktivitách, vynikajú vo svojej profesii, v umení či športe, sú jednoducho výnimočné ako matky, sestry, dcéry, staré mamy... Hľadáme ženy, ktoré si zaslužia pozornosť a ocenenie celej spoločnosti a ktoré vás zaujali tým, že sú niečím iné a teda VÝNIMOČNÉ.

Čestné uznanie
si odniesla aj
predsedníčka
VIPA, Mária
Behanovská.

Mgr. Katarína Baťová

Konferencia v Prahe

Dňa 8.9. – 9.9.2011 sa konala vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou v Prahe, na tému **Perspektivy celoživotního učení v odborném vzdělávání**, v rámci, ktorej som odprezentovala príspevok s názvom – **The analysis classification criteria dispersed population on education for the rural development**. Cieľom bolo predstavenie katastrálneho územia mesta Krupina v rámci celoživotného vzdelávania s vysvetlením analýzy klasifikačných kritérií. Úspech mala i publikácia s názvom **Vitajte na území Verejno-súkromného partnerstva Hontiansko-Dobronivské**, ktoré spolu s ďalšími editormi vydala pani Mária Behanovská.

Mária Behanovská

Rokovali sme s predsedom ZMOS

Mária Behanovská, predsedníčka VIPA SK, František Ďurčenka, predseda SPOD a Martin Dubníček, riaditeľ Mediačno-konzultačného centra SOVA rokovali s predsedom ZMOS Doc. Ing. Jozefom Dvončom, CSc.

Zmenilo sa vedenie ZMOS a cítila som potrebu pri zabezpečovaní naplňania našich plánov oprášiť Deklaráciu podpísanú vtedajším predsedom ZMOS, aby sme prediskutovali otázky, ktoré v roku 2009 boli dohodnuté s Michalom Sýkorom v Deklarácii o spoločnom postupe pri presadzovaní aj našich aktivít. Rokovania sa zúčastnili Mária Behanovská, predsedníčka VIPA na Slovensku, Mgr. Martin Dubníček, riaditeľ mediačno konzultačného centra SOVA a František Ďurčenka.

Po úvodnom predstavení aj partnerov som stručne predstavila VIPA SK. Písomne odovzdala Závery zo VI. Fóra VIPA a časopis *Náš vidiek*. Rokovanie prebiehalo vo veľmi priateľskej atmosfére a pán predseda Doc. Ing. Jozef Dvonč, CSc., hneď v úvode vyjadril podporu aktivitám, ktoré súvisia s VIPA SK, Programom obnovy dediny.

Predseda ZMOS – Doc. Ing. Jozef Dvonč, CSc.,
predsedníčka VIPA SK – Mária Behanovská
a riaditeľ Mediačno-konzultačného centra SOVA –
Martin Dubníček.

Predseda ZMOS – Doc. Ing. Jozef Dvonč, CSc., predseda SPOD – František Ďurčenka a riaditeľ Mediačno-konzultačného centra SOVA – Martin Dubníček.

Na rokovaní sme sa dohodli:

1. Deklarácia, ktorú podpísali ZMOS, VIPA na Slovensku a SPOD platí, aj nový predseda ZMOS bude presadzovať systematickú podporu
2. POD ako nástroj podpory rozvoja vidieka a obnovy dediny je pre pána Dvonča, predsedu ZMOS známy z jeho uplatňovania v Nemecku, ktorý vo svojej praxi spoznal.
3. Dohodli sme sa, že do rokovania Rady ZMOS v novembri bude zaradený samostatný bod. Na tomto rokovaní budú mať možnosť vystúpiť zúčastnení na tomto rokovaní.
4. Účastníci rokovania sa dohodli, že doteraz platnú Deklaráciu je potrebné dopracovať tiež o nové aktivity organizácií, ktoré do tohto procesu vstupujú.
5. POD ako medzirezortný program bude predseda ZMOS i ostatní pracovníci ZMOS podporovať a presadzovať.
6. Predseda ZMOS súhlasí, aby na rokovanie sekcií Rady ZMOS – sekciu pôdohospodárstva a životného prostredia boli zástupcovia SPOD a VIPA SK pravidelne prizývaní. Bolo by však potrebné, aby sme boli prizývaní aj na rokovanie ďalších sekcií Rady ZMOS napr. sekcie pre regionálny rozvoj, cestovný ruch a kultúru, sekcie hospodárstva, dopravy, výstavby a energetiky, sekcie finančnej a informatiky. Táto požiadavka bude doporučená predsedom jednotlivých sekcií.
7. Ponuka riaditeľa Mediačno-konzultačného centra SOVA bola predsedom prijatá ako veľmi zaujímavá aktivita, ktorá nájde uplatnenie najmä v mestách a prvú spoluprácu predseda ponúkol práve v Nitre. Táto ponuka bude zapracovaná aj do návrhu novej „Zmluvy o partnerstve“, ktorá nahradí doterajšiu Deklaráciu.

V Bratislave 27. júla 2011

Zľava: Mária Behanovská, Prof. Ing. arch. Michal Šarafín, DrSc. a František Ďurčenka na nábreží Dunaja v Bratislave.

Mária Behanovská

Koncert pod Muránskym hradom

Rok 2011 vyhlásila OSN za Medzinárodný rok lesov a každý z mesiacov tohto roka je venovaný určitej špecifickej téme. V auguste si lesníci aj laická verejnosť pripomína vzájomný vplyv lesa a kultúry. Hlavným podujatím, ktoré bolo tejto téme

venované, bol 3. septembra 2011 o 17:00 netradičný koncert Štátnej filharmónie Košice filharmónie v jedinečnom priestore Národného parku Muránska planina v kameňolome pod Muránskym hradom.

Otvorený list ministrovi životného prostredia

Vážený pán minister životného prostredia, dovoľte nám osloviť Vás v mene nášho vidieka.

Vidiecky parlament na Slovensku a Spolok pre obnovu dediny (SPOD) s celoslovenskou pôsobnosťou, s veľkým potešením privítali Programové vyhlásenie vlády SR pre roky 2010-2014, ktorým oproti minulosti chce vláda SR vecne riešiť problematiku vidieka:

„Vláda SR si uvedomuje, že 86 % územia Slovenska je vidieckeho charakteru, preto bude klásť veľký dôraz na vidiecku a regionálnu politiku v snahe udržať osídlenie a zvýšiť životnú úroveň obyvateľov vo vidieckych regiónoch. Riešenia vlády SR budú vychádzať zo spoločného a vzájomného pôsobenia viacerých faktorov tak, aby účinne využili produkčnú schopnosť vidieka s ohľadom na diverzifikáciu poľnohospodárskych činností, rozvoj regiónov a rozvoj agroturistiky. Pri rozvoji vidieka a regiónov vláda SR bude klásť dôraz na zníženie regionálnych rozdielov.“

Program obnovy dediny (ďalej POD, program) patrí už štrnásť rokov k úspešnému spôsobu podpory rozvoja vidieka, vidieckych obcí a zlepšovania stavu životného prostredia na vidieku. Je obľúbeným a využívaným nástrojom rozvoja vidieka v mnohých krajinách Európy a aj u nás sa teší mimoriadnej obľube – za 14 rokov jeho fungovania sa do programu zapojilo takmer 80 % všetkých obcí Slovenska. Napriek tomu, že záujem zo strany obcí a mikroregiónov vysoko prekračuje skutočnú podporu, podarilo sa zrealizovať obrovské množstvo drobných projektov, ktoré zmenili tvár vidieka – z celkovej výšky podpory 6,76 milióna eur bolo zrealizovaných 2 526 projektov s priemernou výškou dotácie 2 676 eur. Aj keď táto suma nie je vysoká, hodnota vytvoreného diela niekoľkonásobne prekračuje uvedenú hodnotu aj z dôvodu, že do realizácie

projektov sú priamo zapojení občania (nielen v rámci verejnoprospešných prác, ale aj v rámci svojho voľného času), že sa využívajú domáce suroviny a zdroje a že výsledok projektu môžu využívať všetci obyvatelia obce, mikroregiónu.

S miernym znepokojením sledujeme, že v aktuálnom ročníku po prvý krát v histórii programu zatiaľ neboli pridelené žiadne dotácie. Na základe informácií zo Sekretariátu pre POD sa tohto roku prihlásilo 450 projektov v celkovej požadovanej výške 1,54 milióna eur. V zmysle každoročného harmonogramu prebehlo posudzovanie projektov, ako aj zasadnutie pracovnej skupiny pre odborné posúdenie žiadostí POD o podporu formou dotácie z Environmentálneho fondu. Uvedomujeme si, že situácia v štátnom rozpočte, ako aj v Environmentálnom fonde je viac než zložitá. Akákoľvek podpora programu však znamená nesmierny územný dopad, efektívne a účelové využitie vynaložených finančných prostriedkov.

Veľmi si vážime doterajšiu podporu MŽP SR a mimoriadne vítame spoluzainteresovanosť ďalších rezortov vlády (Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako aj Úrad vlády SR), ktorí majú záujem posunúť tento program v ďalších rokoch na vyššiu – medzirezortnú úroveň.

Vážený pán minister,

POD vnímame nielen ako grantový program pre obce, ale ako súčasť snažení o komplexnú obnovu dediny, zvyšovania kvality životného prostredia v obciach a s tým súvisiacich aktivít nielen doma, ale aj na medzinárodnej úrovni:

- ▶ členstvo Slovenska v Európskom pracovnom spoločenstve pre obnovu dediny a rozvoj vidieka – prezentácia všetkých aktivít SR, týkajúcich sa obnovy dediny v európskom meradle,
- ▶ národná súťaž Dedina roka a reprezentácia Slovenska v európskej súťaži o Európsku cenu obnovy dediny,
- ▶ Inšpiračná škola vidieka – vzájomná výmena skúseností a dobrých príkladov,
- ▶ Európska škola obnovy dediny – medzinárodná spolupráca v rámci siete Európskych škôl.

Podpora obnovy dediny znamená financovanie malých aktivít s veľkým spoločným výsledkom, finančná podpora zabezpečuje realizáciu plánov a projektov, bez ktorých nie je občianska aktivita efektívna, dediny potrebujú odborne pripravené vízie svojej budúcnosti.

Budúcnosť dediny je závislá na stimulácii občianskych iniciatív. Ľudia vidieka očakávajú slovo vlády na adresu pochopenia ich života. Očakávame celonárodnú solidaritu s každou dedinou, podporou štát bude deklarovať význam vidieka pre rozvoj našej spoločnosti.

Zastavením POD by sa u mnohých obcí zastavila jediná forma podpory. Zastavilo by sa využívanie domáceho ľudského a materiálneho potenciálu a bola by ohrozená ochrana životného prostredia. Po roku 2012 je perspektíva programovania a podpora financovania zo štrukturálnych fondov otvorená a nie je záruka, že dôjde k zmene stavu v prospech slovenského vidieka. Vidiek očakáva akú takú istotu, aby sa mohol aj malými krokmi rozvíjať.

Ďakujeme Vám za pozornosť a sústredenosť, očakávame na rozdiel od predchádzajúcej vlády väčšiu podporu vlády životu človeka na vidieku a kvalite životného prostredia, veľmi dúfame, že sa podarí nájsť tento rok aspoň minimálne prostriedky na realizáciu Programu obnovy dediny

Dni slovenskej kultúry na brehu Jadranu

Aj v tomto roku sa uskutočnili na brehu Jadranu v prístavnom meste Rijeka už tradičné **Dni slovenskej kultúry**. Samotné slávnosti sa uskutočnili 1. a 2. septembra 2011 v sídle pobočky Matice slovenskej a na námestí v centre mesta Rijeka. Bol to už 11. ročník týchto slávností.

Slováci v Rijeke boli už oddávna, pretože pri svojom putovaní za prácou prišli až k moru. Niektorí išli ďalej až za oceán, no mnohí zakotvili v meste Rijeka. Súčasní Slováci v Rijeke sa pravidelne schádzajú a udržuujú si svoj jazyk i kultúru a staré slovenské zvyky i remeslá. V súčasnosti má Matica slovenská v Rijeke vyše 70 členov, no v samotnom Chorvátsku je až 17 pobočiek Matice slovenskej a všetky navzájom sa podporujú.

Hlavným usporiadateľom slávnosti Dni slovenskej kultúry bola Chorvátska pobočka v Rijeke pod vedením predsedníčky Gržiničovej. Slávnosti začali už 1. septembra večer kladením vencov padlým Slovákom vo vojne a pokračovali bohatým kultúrnym programom v sídle Matice. Taktiež tam vystavovali výtvarné diela slovenských neprofesionálnych výtvarníkov pod vedením nášho krajana Vladimíra Provčího.

Ďalší deň boli hlavné slávnosti v centre mesta na námestí. Boli tam mnohé výstavné stánky so slovenskými výrobkami, remeslami a hlavne s tradičnými slovenskými jedlami ako bryndzové halušky, zemiakové placky, medovníky, koláčiky a taktiež našimi tradičnými mliečnymi výrobkami. Práve tieto mliečne výrobky a syry tam priniesla a vystavovala slovenská spoločnosť NIKA s.r.o. Považská Bystrica, ktorá je súčasťou Cechu bryndziarov. Popri samotnej bryndze tam ponúkali naše typické parené syry – parenice a korbáčiky a taktiež naše dobré ovčie klobásky. O tieto výrobky bol medzi návštevníkmi najväčší záujem a mnohí návštevníci si práve tieto slovenské syrárske špeciality i kupovali. Popri inom programe tam

Výstavné stánky s tradičnými slovenskými výrobkami i jedlami.

Kultúrny program ľudovej muziky v centre mesta Rijeka.

zorganizovali i súťaž v jedení bryndzových halušiek a bola z toho dobrá zábava. Víťazi dostali od spoločnosti NIKA i krásne krčahy a knihy o výžive.

V kultúrnej časti programu po celý deň hrali a spievali slovenské súbory z Chorvátska, ale aj zo Slovenska. Práve táto naša ľudová muzika bola hlavným pútačom domácich i zahraničných návštevníkov i turistov. Večer tam zas naši divadelní herci usporiadali i divadelné predstavenie s klasickou tematikou

a s tým spojenou besedou a spoločenským posedením.

My, ako zástupcovia Cechu bryndziarov, ale i ostatní slovenskí zástupcovia, sme boli veľmi milo prekvapení srdečnosťou našich zahraničných Slovákov žijúcich v Rijeke a veľmi sme sa potešili, že aj naši krajanovia si takto uctievať svoje tradície a udržiavajú pevné kontakty so svojou domovinou. Práve takéto podujatia v zahradničí i u nás pomáhajú pri rozvoji našej kultúry, ľudových tradícií i celkovom rozvoji vidieka.

rozhovor viedla **Anna Komová**

Rozvoj vidieka a regionálny vývoj

Znižovanie regionálnych rozdielov na Slovensku je dlhšie diskutovaným problémom, ktorý tiež čaká na vyriešenie. Zaoberá sa ním Vláda SR a rovnako **štátny tajomník Ministerstva pôdohospodárstva a regionálneho rozvoja SR Gabriel Csicsai** v rozhovore s redaktorkou Annou Komovou.

Existujú už podporné návrhy a koncepcie na postupné eliminovanie regionálnych rozdielov, čo je podstatné pri riešení rozdielov, v čom je dôležitý návrh koncepcie?

Globálnym cieľom Programu rozvoja vidieka Slovenskej republiky na roky 2007 - 2013 je zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva a zlepšiť životné prostredie zavádzaním vhodných poľnohospodárskych a lesníckych postupov a kvalitu života na vidieku s dôrazom na trvalo udržateľný rozvoj.

Ciele a priority jednotlivých osí a opatrení Programu rozvoja vidieka SR boli stanovené tak, aby zabezpečovali rozvoj v rámci celého územia SR a zamedzili vzniku regionálnych disparit v jednotlivých podporovaných oblastiach.

Medzi najdôležitejšie podporné mechanizmy v oblasti rozvoja vidieka patrí podpora prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. Na základe nariadení Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodár-

skeho fondu pre rozvoj vidieka a nariadenia Komisie, ktorým sa vykonáva nariadenie bol vypracovaný Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. V tomto materiáli sa premietli základné priority EÚ pre rozvoj vidieka a to Lisabonská stratégia (podpora znalostí, inovácií, podnikateľského prostredia, zamestnanosti a trvalo udržateľného rozvoja), Göteborgská stratégia (trvalo udržateľný rozvoj EÚ) a Kjótsky protokol (zmierňovanie klimatických zmien a využívanie obnoviteľných zdrojov energií).

V akom stave sú jednotlivé regióny Slovenska, je dostatok financií na ucelený rozvoj vidieka?

Podpora v rámci Programu rozvoja vidieka Slovenskej republiky sa v súčasnom programovacom období Európskej únie na obdobie 2007 - 2013 realizuje v rozmedzí schváleného príspevku z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a spolufinancovania zo štátneho rozpočtu čo predstavuje čiastku 2,597 mld. eur. Táto čiastka nepostačuje na uspokojenie všetkých požiadaviek oprávnených

žiadateľov o podporu z tohto programu, keďže len v rámci projektových opatrení boli predložené požiadavky na verejné zdroje prevyšujúce schválené limity o cca 1 mld. eur. Z tohto pohľadu je potrebné sa v súčasnom období zamerať na negociovanie pri schvaľovaní nových programovacích materiálov EÚ a finančného plánu EÚ na programovacie obdobie 2014 – 2020 s cieľom presadzovať zvýšenie finančného prídeltu pre SR na toto obdobie.

☛ Ktoré činnosti treba podporovať, aby sa naplnil cieľ rozvoja vidieka?

Na naplnenie tohto cieľa treba aj v budúcnosti zabezpečiť zvyšovanie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesníckeho sektora, vytvárať multifunkčné poľnohospodárske a lesnícke systémy s priaznivým dosahom na životné prostredie, prírodu a vzhľad krajiny, zvyšovanie zamestnanosti na vidieku a podporovanie rozvoja obcí, budovanie a rozvoj miestnych partnerstiev a využitie vnútorného rozvojového potenciálu vidieka.

☛ Ako by ste hodnotili súčasnú starostlivosť o prírodu a krajinu zo strany odborníkov a obyvateľov? Máme dostatok záujemcov v produktívnom veku, ktorí majú záujem o prácu pri rozvoji vidieka?

V rámci programu rozvoja vidieka sa podporujú aj neprojektové opatrenia, ktoré sú zamerané hlavne na zlepšenie životného prostredia a krajiny. Ak krajinu vnímame ako konkrétny prejav fyzicky viditeľnej prírody, tak starostlivosť o krajinu súvisí s najmä s integrovaným manažmentom krajiny s cieľom usmerňovať a zosúladať zmeny, ktoré sú spôsobené sociálnymi, hospodárskymi a environmentálnymi procesmi. Starostlivosť o prírodu sa prejavuje predovšetkým ako starostlivosť o biodiverzitu a tiež zložiek životného prostredia najmä pôdy a vody. V rámci osi 2 PRV SR 2007 – 2013 prostredníctvom opatrení zameraných na trvalo udržateľné využívanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy.

Podporované sú opatrenia najmä v oblastiach, kde systém hospodárenia na pôde udržiava biodiverzitu, prispieva k obmedzeniu alebo zníženiu znečistenia podzemných vôd, čiastočne

redukuje územia citlivé na pôdnu eróziu a najmä prispieva k predchádzaniu opúšťania poľnohospodárskej pôdy.

Čo sa týka záujmu o prácu pri rozvoji vidieka, to môžeme vidieť z vysokého záujmu o podporu zo strany farmárov realizovať stanovené podmienky. Pri niektorých opatreniach záujem prevyšoval možnosti finančných prostriedkov alokovaných na opatrenie a bolo potrebné uplatniť výberové kritériá pre zaradenie do opatrenia. K takým sa radí opatrenie „Agroenvironmentálne platby“ (AEP), ktoré spolu s opatrením „Platby za znevýhodnené prírodné podmienky v horských oblastiach a platby v ostatných znevýhodnených oblastiach“ (LFA), patrí k nosným a zároveň najúspešnejším.

Od začiatku implementácie PRV SR 2007 – 2013 bolo v rámci opatrenia LFA podporených 5599 poľnohospodárskych podnikov. V opatrení AEP sa realizujú nové, ako aj dobiehajúce záväzky z programového obdobia 2004 – 2006, kde počet prijímateľov pomoci je 1 653. Celkové čerpanie opatrení LFA a AEP je veľmi vysoké. LFA sa čerpá na úrovni 62% a opatrenie AEP na 64% z finančných limitov na sedemročné obdobie (2007 – 2013).

Celkové čerpanie za neprojektové opatrenia k 2. polroku 2011 je vo výške 672 mil. eur, čo predstavuje 59 % zo sedemročných (2007 – 2013) finančných limitov na dané opatrenia.

☛ Je dostatok farmárov, ktorí sa zaoberajú živočíšnou produkciou, ako sú podporovaní?

Žiaľ, toto odvetvie je vo veľmi zlej situácii, nehovoriac, že už pomaly polovicu spotreby bravčového mäsa dovážame. Myslím, že už aj v minulosti sme od samého začiatku podceňili modernizáciu technologických zariadení chovu, nevyhnutnosť inovácií v tomto sektore, a ani nikdy sme dostatočne nevysvetlili chovateľom, že ak nie sú schopní dosiahnuť určité chovateľské parametre pri odstave alebo pri konverzii krmiva, tak to nemá zmysel robiť. Rozhodne si však myslím, že tento sektor je pre štát taký dôležitý, že by vláde malo záležať na jeho záchrane a mala by pre to aj niečo urobiť. Bez peňazí však to naozaj nepôjde.

Určite bude treba nájsť zdroje aspoň na záchranu genetického fondu, ktorý máme na

európskej, ak nie na svetovej úrovni. V každom prípade je potrebná zmena zmýšľania chovateľov. Chov ošípaných, najmä úžitkové chovy, treba stavať na tzv. zelenej lúke. Je na čase zabudnúť na prebudovanie, alebo rekonštrukciu starých technológií. Ďalším zásadným krokom by malo byť uplatnenie princípu vertikálnej integrácie. V rámci tohto princípu musia byť zvládnuté kroky zabezpečenia vlastnej krmovínovej základne ako nástroja proti volatilitě cien základných krmovín-obilia. Ďalej vytvorenie spoločných investícií viacerých subjektov do vlastných miesární a následne do spracovateľských kapacít. Som si toho vedomý, že na prvý pohľad to celé znie dosť utopisticky. Nemôžeme však zabudnúť na to, že najväčší hráči v chove ošípaných v EÚ vnímajú sektor ako trhov orientovaný, a v spomínaných opatreniach sú už dávno pred nami. Úlohou ministerstva by mala byť koordinácia tohto procesu a som presvedčený, že spolu s bankovým sektorom jedine takou cestou dokážeme zachrániť chov ošípaných a dosiahnuť jeho bývalú slávu.

➤ **V materiáloch z vášho ministerstva sa objavuje spojenie „aktívny farmár“, čo pod tým treba rozumieť?**

Treba si uvedomiť, že poľnohospodárstvo je trhov orientovaný sektor. Samozrejme, že mu treba aj pomáhať, ale nie podporou produkcie, ale cez inovácie, bonifikácie úrokov či štátne garancie. Musíme ísť formou motivácie agropodnikateľov a cestou dôsledného sledovania efektivity vynaložených zdrojov: pomoc dostať, ale adekvátne podmienkam a výrobným cieľom a musíš za to odvieť primeraný výkon. Len vtedy to môže fungovať a len v takom prípade môžeme poľnohospodárstvo posunúť vpred. Je potrebné, aby sa poľnohospodári aktívne podieľali na správe krajiny a zamerali sa predovšetkým na produkciu, tvorbu pracovných príležitostí na vidieku, na udržiavanie krajiny a životného prostredia. Treba zamerať na podporu aktívnych farmárov, ale nie takých, ktorí len aktívne čakajú na dotáciu.

➤ **Podporuje sa aj kúpa slovenských výrobkov, dokážeme však vypestovať**

a vyrobiť dostatočné množstvo poľnohospodárskych produktov pre slovenských odberateľov?

Domácich potravín sa u nás predáva málo, čo je neuspokojivý stav, ktorý nás radí nielen na chvost v Európskej únii, ale aj v celom vyspelom svete. Považujeme za alarmujúce, že podľa EÚ potravinová sebestačnosť Slovenska dosahuje iba 47 %. V tomto ukazovateli nás predstihli aj také krajiny, ako napríklad Malta. Slovenský spotrebiteľ dlho pri nákupoch uprednostňoval cenu tovaru, bez ohľadu na jeho pôvod, hoci v ostatnom čase sa začína viac zaujímať aj o domácu produkciu. Preto je najvyšší čas, aby všetci zainteresovaní zmenili svoj prístup a zapojili sa do výchovy spotrebiteľa. Konzument by mal dostať jasný signál, ktorý tovar je slovenský, aby ho v obchode vedel ľahko rozlíšiť. Štát by mal zohrať koordinačnú i podpornú úlohu garantovanej domácej kvality, ktorý by bol pre spotrebiteľov nielen zrozumiteľný, ale aj atraktívny, pretože by im poskytoval potrebné záruky.

➤ **Ste spokojný s výsledkami pravidelných kontrol predaja potravín?**

Pravidelné kontroly, nielen predaja potravín, sa vykonávajú na základe viacročného plánu úradných kontrol potravín v SR. Plán je vypracovaný na základe hodnotenie rizika - podľa rizikovosti komodity, veľkosti množstva predávaných produktov, hlásení v RASSF (rýchly výstražný systém) a zistení z úradných kontrol z predchádzajúceho obdobia. Viacročný plán úradnej kontroly vychádza z Nariadenia ES č. 882/2004 a zákona o potravinách č. 152/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov. Jednotnosť implementácie európskej legislatívy a úradných kontrol je pravidelne auditovaná zo strany Potravinového a veterinárneho úradu v Dubline.

Keďže inšpektori pri úradných kontrolách predaja potravín stále zisťujú nedostatky, treba i naďalej intenzívne pôsobiť a vychovávať nielen predajcov, ale aj spotrebiteľov. Kontroly majú nielen svoju „kontrolnú“ funkciu, ale výchovnú stránku.

To poukazuje na opodstatnenosť výkonu nezávislých kontrol predaja potravín, ako

pravidelných, tak aj náhodných. Myslíme si, že je stále možné niečo zlepšiť, aby kontroly mali i naďalej vysokú efektivitu a dôraz. Dôkazom toho sú aj pripravované zmeny v oblasti potravinovej legislatívy.

☛ **Majú možnosti zapojiť sa do poľnohospodárskych prác a výroby aj menší podnikatelia?**

Myslím si, že práve zavedením tzv. predaja z dvora, resp. priameho predaja spotrebiteľovi by mal ísť o podporu malých a stredných poľnohospodárov. Nemalo by sa však prioritne ísť o lacnejšie nákupy, ale hlavne o produkty, ktoré sa nevyrábajú vo veľkovýrobných podmienkach, o umožnenie priameho prístupu spotrebiteľa k čerstvým potravinám s vyššou kvalitatívnou úrovňou. Plánujeme zaviesť inštitút regionálnych značiek, ako znak vysokej kvality a podporiť tradičné a individuálne metódy či už pestovania, chovu, spracovania alebo výroby takýchto produktov. Pri týchto produktoch považujeme za dôležitý aj spôsob

uvedenia na trh podporou lokálnych trhovísk, so zreteľom na hygienické štandardy. Musíme si uvedomiť, že na produkciu lacných potravín vo veľkých objemoch predávaných v hyper- a supermarketoch je nastavená veľkovýroba, potraviny s vyššou kvalitou, s tradičnými technikami sa nedajú vyrobiť za málo peňazí.

☛ **Mení sa podľa vás prístup k rozvoju vidieka a regionálny rozvoj Slovenska? Ako to vnímate?**

V budúcich troch rokoch je potrebné podporiť práve rozvoj zamestnanosti na vidieku v regiónoch, kde je najvyššia miera nezamestnanosti, ale disponujú vhodnými podmienkami na zvyšovanie zamestnanosti v agropotravinárskom sektore. Mnohí agromanažéri však nedocenili problém generáčnej výmeny a teraz nemajú komu odovzdať žezlo. V obrovských problémoch sa nachádza aj stredné poľnohospodárske školstvo. A keďže chýbajú peniaze, možnosti i podmienky, záujem mladých ľudí o toto remeslo značne poklesol.

Ing. Zuzana Očenášová, členka predsedníctva VIPA SK

Stretnutie organizačnej skupiny Prepare

V dňoch 20. a 21. septembra 2011 sa v Bruseli konalo **stretnutie organizačnej skupiny Prepare**. Aj Slovensko – Vidiecky parlament na Slovensku, tam malo svoje zastúpenie. Okrem nás sa stretnutia zúčastnili predstavitelia členských organizácií zo Slovinska, Švédska, Fínska, Chorvátska, Veľkej Británie, Estónska, Lotyšska, Českej republiky, Poľska a aj najnovší členovia zo Srbska. Stretnutie viedol Hannes Lorenzen, predseda Prepare.

Program

1. **Privítanie**
2. **Schválenie uznesení** z posledných dvoch stretnutí a **zhodnotenie zhromaždenia Prepare 2011** (Brusel 27.-28.1.2011, Zlatibor 28.-29.6.2011)
3. **Podanie správy** od členských organizácií Prepare
4. **Zhromaždenie Prepare 2012** (krajina, príprava, účastníci, zodpovednosti, rozpočet)
5. **Výzva Prepare** na bilaterálnu spoluprácu
6. **Diskusia o Akčnom pláne Prepare** pre zvyšok roka 2011 a začiatok roka 2012
7. **Fundraising**
8. **Medzinárodné aktivity Prepare** a spolupráca s ďalšími sieťami EÚ

9. **Situácia v Macedónsku**
10. **Študijné pobyty**
11. **Iné** (webová stránka, e-novinky)

Po úvodnom privítaní a predstavení sa nových účastníkov Hannes Lorenzen v krátkosti zhrnul výstupy zo stretnutí v Bruseli a v Zlatibore, ktoré boli schválené. Nasledovalo podanie správ jednotlivých členských organizácií. Predstavitelia krajín prezentovali na akých projektoch v súčasnosti pracujú, ako sa im darí v programe LEADER a pri spolupráci resp. ovplyvňovaní pripravovanej reformy Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Určité problémy boli spomenuté vo Veľkej Británii, kde nová vláda zamietla financovanie už zabehnutých činností na rozvoj vidieka. Podobná situácia nastala po zmene vlády aj vo Fínsku, ale reštrikcie nie sú až také dramatické. Pozitívnu správu od predsedu PREPARE bolo, že v Bruseli úporne pracujú na zmenách, ktoré by mali značne zjednodušiť celý proces žiadania o finančné prostriedky z eurofondov v nasledujúcom programovom období.

Reforma Spoločnej poľnohospodárskej politiky (CAP Reform)

Najspomínanejšia téma stretnutia bola práve pripravovaná reforma Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Predseda PREPARE Hannes Lorenzen informoval, že k tejto téme bude prezentácia legislatívy v každom hlavnom meste štátov EÚ v stredu 12. októbra 2011 a teda aj v Bratislave. Záujem o ovplyvnenie tejto reformy má aj súkromná nadácia MAVA formou projektu. Hlavnými partnermi v tomto projekte sú HBF a sieť ARC, ktorej súčasťou je aj PREPARE.

Súčasťou projektu budú medzinárodné putovné workshopy, ktoré budú koordinované a vykonávané práve zo strany siete PREPARE v prvom polroku 2012. Sieť PREPARE vyvinula metódu putovných workshopov pred viac ako 10 rokmi takže má dlhoročné skúsenosti. Putovné workshopy boli aplikované v poľských krajinách a v krajinách strednej

Stretnutie organizačnej skupiny.

a východnej Európy, kde PREPARE organizuje stretnutia každý rok. S odkazom na MAVA projekt, putovné workshopy PREPARE budú skúmať najlepšie postupy v oblasti trvalo udržateľného rozvoja vidieka, so zvláštnym zreteľom na obnoviteľné zdroje energie (Rakúsko, Nemecko), na manažment vysokej prírodnej hodnoty (Slovinsko, Rumunsko, Maďarsko) a na šetrnejší prístup k životnému prostrediu poľnohospodárstva prostredníctvom zvýšenia podielu ekologického poľnohospodárstva a krátkych potravinových reťazcov (Taliansko, Belgicko, Francúzsko).

Medzinárodné putovné workshopy otvárajú nové možnosti pre prijímateľov rozhodnutí a odborníkov na stretnutie a výmenu skúseností a názorov. Základným motívom pre takúto výmenu, je dobrá vôľa všetkých účastníkov ovplyvniť rozvoj vidieckych oblastí trvalo udržateľným spôsobom. Mnoho častí strednej a východnej Európy, je v ťažkej situácii, pretože ich hospodárske a sociálne štandardy zaostávajú za priemerom Európskej únie. Takýto postoj je v mnohých prípadoch hlavným motívom pre neudržateľné rozhodnutia, kedy kvalita životného prostredia a prírodných zdrojov ide na úkor rýchlejšieho rastu. Navštívenie najlepších príkladov vyspelých riešení ochrany životného prostredia vo vidieckych oblastiach môže zabrániť prijímateľom rozhodnutí v málo rozvinutých oblastiach vo výbere neudržateľných spôsobov pri doháňaní úrovne svojich susedov. Účastníci putovných

Stretnutie organizačnej skupiny.

seminárov uvidia niekoľko príkladov - príklady osvedčených postupov, ktorými sa podarilo zaistiť výrazný hospodársky a sociálny rozvoj oblastí uplatnením trvalo udržateľných postupov a inovatívnych prístupov. Účast tvorcov verejnej mienky zo všetkých častí Európy, umožňuje intenzívnu výmenu skúseností aj pri cestovaní od jedného príkladu k druhému. Od prijímateľov rozhodnutí a ekologických aktivistov zo strednej a východnej Európy sa očakáva účasť na putovných seminároch. PREPARE sa postará, že aj kandidátske krajiny (Chorvátsko, Macedónsko) a niektoré susedné krajiny EÚ (Srbsko, Albánsko, Turecko, Ukrajina, Bielorusko a Bosna a Hercegovina) budú zahrnuté do putovných workshopov.

Príprava tohto „turné“ začne v roku 2011, propagácia putovných workshopov sa urobí do apríla 2012 a putovné workshopy budú realizované v máji a júni 2012. Očakáva sa účasť 100 účastníkov na putovných workshopoch z najmenej 15 krajín, ktorí navštívia najmenej 10 príkladov dobrej praxe v členských štátoch EÚ.

Očakávané výsledky:

Prijímatelia rozhodnutí, zástupcovia občianskej spoločnosti a ďalší sociálni partneri, vrátane odborníkov získajú priame informácie o najlepších príkladoch z praxe z Európy, ktoré ukazujú úspešné prístupy k zelenej „CAP“. Získajú informácie z prvej ruky o dobrých a zlých stránkach politických opatrení, ktoré podporujú alebo bránia realizácii konkrétnych projektov. Stretnutie na mieste a výmena

poznatkov prispeje k plynulejšiemu dialógu medzi vládnyimi a mimovládnyimi zainteresovanými stranami o budúcnosti spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Zhromaždenie PREPARE 2012

Po úspešnom zhromaždení v tomto roku, ktoré sa uskutočnilo v srbskom Zlatibore, bol odštartovaný proces rozhodovania, kde sa uskutoční to budúcoročné. Hlavní kandidáti sú:

1. **Turecko**
2. **Albánsko**
3. **Bosna a Hercegovina**

Po dlhšej diskusii o týchto kandidátoch a po vypočutí si názorov jednotlivých členov, bol tento bod programu uzatvorený s tým, že budú skompletizované informácie o nominantoch a najneskôr na ďalšom stretnutí organizačnej skupiny PREPARE bude prijaté konečné rozhodnutie.

Bilaterálna spolupráca

Táto výzva je určená pre všetky členské organizácie PREPARE, ktoré v nej môžu spolupracovať s jedným alebo viacerými partnermi s cieľových krajín, ktorými sú: Albánsko, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Turecko alebo Ukrajina. Žiadateľ (člen PREPARE) a partner si môžu vybrať predmet spolupráce podľa ich potrieb a záujmov, v oblasti integrovaného rozvoja vidieka. Možnými aktivitami sú:

- ▶ vzdelávanie
 - ▶ transfer know how
 - ▶ lobovanie
 - ▶ organizácia podujatí ako sú konferencie, výstavy a pod.
 - ▶ výmena skúseností, študijné pobyty
- Na stretnutí v Bruseli sme spolu so Srbskom deklarovali nadviazanie spolupráce s Bosnou a Hercegovinou a Čiernou Horou, ktorá bude zameraná na výmenu skúseností v oblasti etablovania Vidieckych parlamentov v týchto krajinách.

Súťaž pre čipkárky

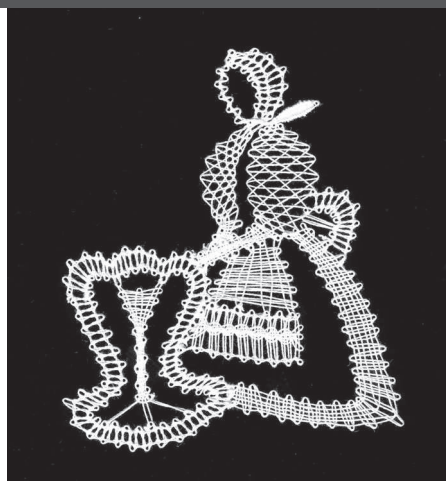
BBSK – Hontiansko-ipeľské osvetové stredisko vo Veľkom Krtíši vyhlasuje súťaž paličkovanej čipky pri príležitosti budúcoročného 10. výročia festivalu ČIPKA V HONTE.

Milé čipkárky, v súvislosti s **festiválom ČIPKA V HONTE** už niekoľko rokov vyhlasujeme súťaž paličkovanej čipky, do ktorej ste sa mnohé zapojili. Na budúci rok bude jubilejný desiaty ročník festivalu, ktorý chcem dôstojne pripraviť, rátając pri tom aj so súťažnou výstavou, ktorej názov by tentoraz bol **Ozdobný vankúšik**.

Oslovujeme vás v časovom predstihu, pretože si uvedomujeme náročnosť, ktorú si zhotovenie každej čipky vyžaduje. Predpokladáme, že tento bežný úžitkový predmet vám poskytne rôznorodé možnosti – varianty jeho zhotovenia.

Podmienky súťaže:

- Rozmer vankúšika: cca 40 x 40 cm
- Tradičnú hontiansku čipku môžete aplikovať rôznymi spôsobmi, tj. po celom jeho obvode alebo vsadením čipky na líčnu stranu vankúša, prípadne upaličkovať celú líčnu časť vankúša a pod.
- Farebnosť: celá škála odtieňu hnedej farby a farba biela
- Materiál: ľubovoľný
- Tri najkrajšie vankúšiky (príp. kolekcie) budú odmenené vecnými cenami, ktoré venuje obec Sucháň, kde sa festival a výstava v roku 2012 bude konať
- Hotové vankúšiky, tj. obliečky bez náplne poslať najneskôr do 15. júna 2012 na adresu: Hontiansko-ipeľské osvetové stredisko
Nám. A. H. Škultétyho 5
990 01 Veľký Krtíš

Želáme vám veľa tvorivých nápadov a trpezlivosti pri tvorbe vankúšikov, ktoré budú obohatením jubilejného ročníka festivalu tradičnej ľudovej kultúry a potešením pre jeho návštevníkov.

Vybavuje:

Mgr. Ivana Lešková
tel.: 047/48 314 65
mob.: 0911897064
e-mail: ivalesskova@gmail.com

Európska únia
Európsky sociálny fond

Národný projekt KomPrax Kompetencie pre prax – polopate

Diskusia účastníkov víkendového školenia.

a) Víkendové školenie (Krycí názov: „Niečo sa naučím“)

Počas víkendového školenia získate prostredníctvom rozličných zážitkových aktivít a hier minimálne kompetencie z týchto oblastí:

- › Neformálne vzdelávanie
- › Komunikácia
- › Tímová spolupráca
- › Motivácia
- › Projektové myslenie
- › Prezentačné zručnosti
- › Riešenie konfliktov
- › Komunikácia

- › Interkultúrne učenie
- › Osobnostný rozvoj
- › Organizačné predpisy
- › Skupinová dynamika
- › Legislatíva

b) Môj projekt (Krycí názov: „Skúsím, či to, čo som sa naučil, dokážem použiť aj v praxi“)

Projekt, ktorý ste si vymysleli a za pomoci školiteľa napísali, teraz spolu s kamošmi zrealizujete. Máte na to pár mesiacov, takže žiaden stres. Počas tejto realizácie si v praxi

odskúšate, či naučené kompetencie dokážete aj prakticky použiť. Inými slovami – overíte si vlastníctvo získaných kompetencií.

c) Víkendové školenie (Krycí názov: „Učím sa prezentovať...možno aj vedieť sa predávať“)

Tu odprezentujete, ako ste si počínali pri realizácii vlastného projektu. Čo sa vám podarilo a čo nie. V prípade neúspechu hľadáte jeho príčiny. V rámci prezentácie máte možnosť priniesť aj krátke, 30 sekundové video, ktoré ste natočili počas realizácie svojho malého projektu. Toto video môžete prihlásiť do súťaže krátkych videí.

Pre koho je projekt určený:

- 1) 15 – 17 roční mladí ľudia
- 2) 18 +
- 3) Pracovníci s mládežou

Čo z toho bude mať účastník:

- ▶ pár zručností, ktoré sa mu môžu zísť kedykoľvek v budúcnosti
- ▶ dobrý pocit z toho, že svojím projektom prispel k dobrej veci (benefičný koncert pre hniezdo záchranu, odstránenie čiernej skládky, zorganizovanie zaujímavého podujatia pre mladých vo svojom okolí...téma projektu

je ľubovoľná, čiže si každý môže vybrať, čo zrealizuje)

- ▶ malé výhody do budúcnosti, lebo čoskoro začnú prebiehať jednania so zamestnávateľmi a školami, aby úspešným absolventom poskytl isté výhody (úspešní absolventi budú v databáze a každý zamestnávateľ bude mať možnosť overiť si, aký projekt tento absolvent uskutočnil a čo všetko dokázal)

A čo peniaze:

Celé vzdelávanie je hrazené z projektu. Čiže účastník má hrazené vzdelávanie, ubytovanie, stravu, cestu na školenie (do výšky 5,51 eur) a finančný príspevok na realizáciu vlastného malého projektu vo výške 200 eur.

Ako sa dá prihlásiť:

Ideálne je, ak sa nakontaktujete na odborného riešiteľa vašej aktivity, čiže:

a) 15 – 17 roční kontaktujú odborného riešiteľa podľa kraja a prihlasujú sa na školenia, ktoré sa konajú mimo miesta trvalého alebo prechodného bydliska.

Banskobystrický kraj:
Ing. Darina Diošiová
darina.diosiova@iuventa.sk
0917 402 520

Dobré rady starých mám

Overené časom

Stará mama lieči

Kto chce mať bystrý zrak, nech jedáva pečienku, vajcia, mrkvu, paradajky, špenát a nech pije veľa mlieka.

Predčasná skleróza nebude trápiť toho, kto občas zje strúčik cesnaku.

Aj nádche predíde skôr ten, kto denne vypije pol litra kyslého mlieka či jogurtu a zje tanier surovej zeleniny.

Mladosť si skôr uchová ten, kto bude jesť šalát, papriku, čerstvú či kyslú kapustu bohatú na vitamín C – **zelenina je najlepšou zárukou mladosti**.

Čučoriedky hoja zápaly ďasien a sú dobré aj proti hnačke.

Mrkva blahodarne pôsobí na pečeň a zlepšuje zrak.

Ľudia, ktorí majú ťažkosti s nečistou pleťou, by mali jesť denne zeleninu a hlavne špargľu.

Paradajky by mali jesť najmä ľudia chorí na pečeň, ale aj reumatici a astmatici.

Dobрым prostriedkom proti kašľu je hrnček teplého mlieka osoleného štipkou soli na lačný žalúdok.

Surový chren rozširuje zúžené cievy a znižuje krvný tlak.

Red'kovka má najviac cenných látok pod kožou, preto ju nelúpeme, iba dobre umyjeme.

Surový cesnak znižuje krvný tlak a podporuje trávenie.

Stará mama čistí a upratuje

Znečistené nože dobre vyčistíme popolom, vyleštíme novinovým papierom, opláchneme teplou vodou a vyutierame do sucha. Takto z nich odstránime aj tú najväčšiu nečistotu.

Ak chceme mať aj v zime dobre naškrobenú bielizeň, ale škrob nám na silnom mraze

občas vymrzne, pridáme do škrovej vody trochu soli.

Hrdzavé nože vyčistíme olejom. Ak sú celkom zhrdzavené, necháme ich v oleji deň dva ležať a potom ich vyleštíme nehaseným vápnom (pracujeme v rukaviciach).

Lesnú vôňu v byte získame, ak dáme do vriacej vody niekoľko kvapiek eukalyptového oleja (dostať v lekárňach). Pomôže aj pri silnom nachladnutí.

Sklenené nádoby (vázy, fľaše a pod.) najlepšie vyčistíme, ak do nich natrháme noviny a zalejeme teplou slanou vodou, dobre potrasíme a opláchneme najprv slanou a potom čistou vodou.

Znečistené poháre sa veľmi dobre čistia upotrebeným citrónom – potom ich už iba opláchneme čistou teplou vodou.

Zašpinené stuhy najlepšie vyčistíme v zemiakovej vode: olúpané surové zemiaky nastrúhame na jemnom strúhadle do vody a precedíme. V tejto vode stuhy vyperieme, v čistej vypláckame, zabalíme do čistej látky a za vlhka vyžehlíme. Do vody na plákanie, aby stuhy boli pevnejšie, môžeme dať trochu želatíny. Želatínu najskôr rozpustíme v troche studenej vody, až potom pridáme teplo – takto sa vyhneme vytvoreniu hrudiek.

Škvrny od cukru dobre vyčistíme vodou, do ktorej sme pridali trochu alkoholu.

Škvrny od hrdze odstraňujeme citrónovou vodou, do ktorej pridáme trochu soli. Škvrnu čistíme nad vriacou vodou tak, že na znečistené miesto kvapkáme pripravenú citrónovú šťavu a znečistené miesto šúchame.

Aby šaty z kašmíru boli mäkké, pridáme do poslednej vody na plákanie lyžicu sódy bikarbóny.

Záhyby na šatách a puky na nohavičkách z klasických materiálov vydržia dlhšie, ak látku na rube najprv dobre navlhčíme škrobom. Potom žehlíme ako zvyčajne. Puky

na nohaviciach ostanú pevnejšie, ak pod mokrú handru, cez ktorú nohavice žehlíme, položíme ešte mokrý baliaci papier.

Vytlačené miesta na plyšovom nábytku, na plyšových, aksamietových alebo zamato-vých šatách odstránime tak, že ich mierne pretrieme mokrou látkou a potom prekefu-jeme. Ak to nepomôže, priložíme na plyš mokré plátno a horúcu žehličku k nemu tesne priblížime, ale nežehlíme, látku iba naparujeme. Po niekoľkých minútach látka získa pôvodný vzhľad.

Zažltnuté veci z bielej vlny necháme namo-čené 24 hodín v malom množstve vody, do ktorej sme dali tri narezané citróny.

Vápenné škvrny z látok vyčistíme tak, že ich potrieme kuchynským octom a potom vo vode dobre vyperieme.

Záclony z umelých vlákien sa v práčke nedokrčia, ak ich pred vložením do práčky zložíme do tvaru knihy – podobne ako sklada-me lístkové cesto.

Atramentové škvrny z drevenej podlahy vyčistíme tak, že na ne necháme určitý čas

pôsobiť zriedenú kyselinu soľnú.

Jelenica na umývanie skiel nestvrdne, keď ju po použití preperieme v slanej vode a pomaly usušíme.

Ak nemáme po ruke žiadny prostriedok na čistenie mastných škvŕn, posypeme ich pšeničnou múkou, necháme vyschnúť a potom dobre vykefujeme.

Perie ľahko presypeme z jedného vankúša do druhého bez rozprásenia, ak otvory oboch vankúšov zošijeme, ponechajúc iba malú medzeru, do ktorej vsunieme ruku a perie ňou prehrnieme.

Topánky možno dobre vyleštiť aj pivom: na-trieme ich ním, necháme usušiť a vyleštíme.

Ak sme sa obtreli o stenu, vápenný prach z látky vykefujeme a jeho zvyšky vytrieme chlebom.

Čierne vlnené sukne perieme v saponátoch, ale do pracieho roztoku pridáme uvarený ruský čaj. **Bledomodré vlnené látky** perie-me v zemiakovej vode (pozri radu o varení stúh) s prídavkom saponátov. Farby tým získajú na sviežosti.

Citrónovo-cesnakový zázrak

Suroviny: 5 ks celých citrónov, 30 ks strú-čikov cesnaku, 1 l vody

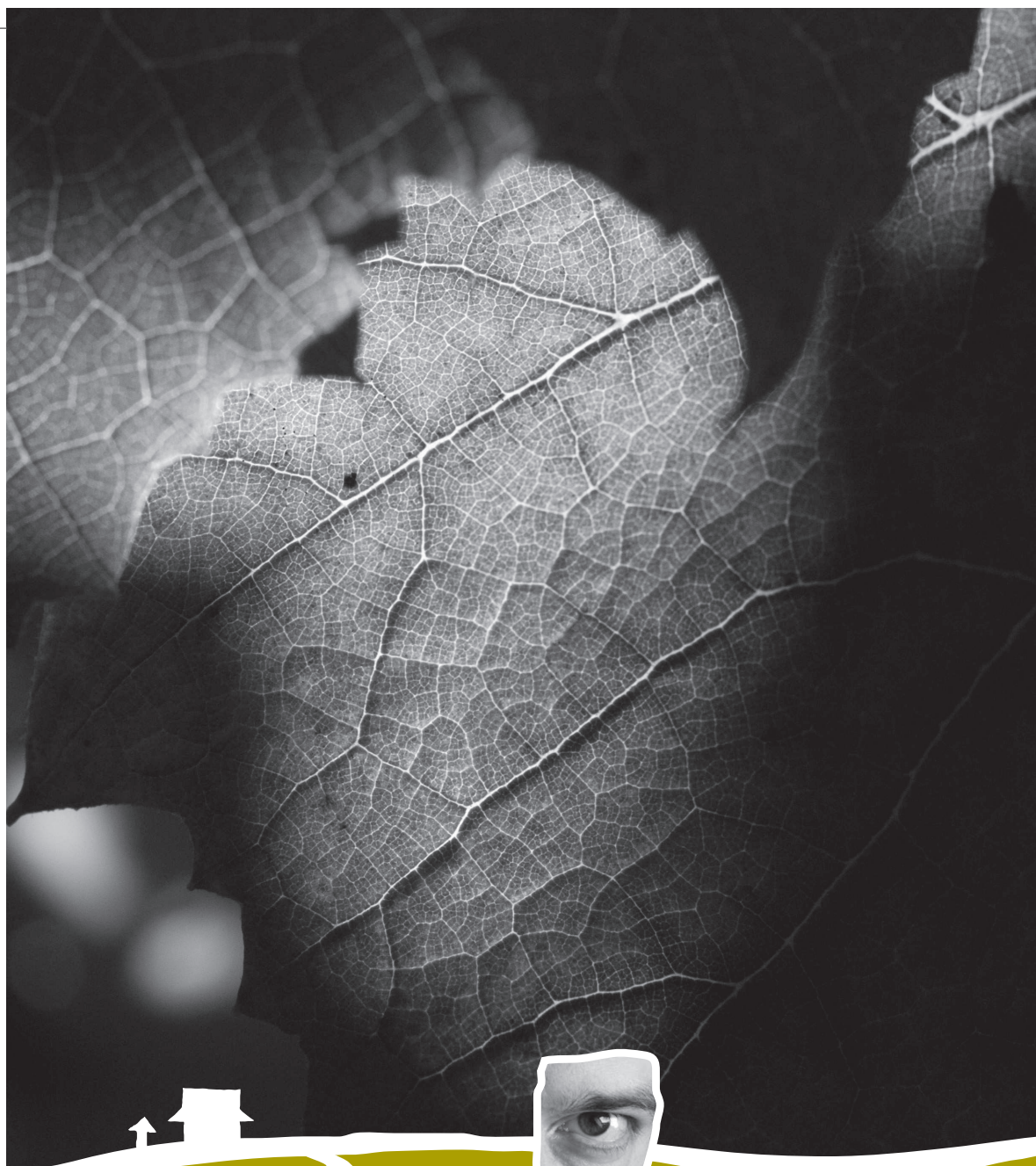
Postup: Citróny umyjeme v horúcej vode, nakrájame na malé kúsky. Cesnak očistíme, nakrájame na polovičky. Všetko spolu zmixu-jeme na kašu. Vylejeme do vody a necháme prejsť varom. Hneď odstavíme. Precedíme cez sitko a nalejeme do fľaše. Skladujeme na chladnom mieste najlepšie v chladničke.

Užívanie: Pijeme denne 2 cl pred jedlom (t. j. 1 štamprlík). Buď ráno pred raňajkami alebo pred obedom.

Účinky: Túto lacnú a neškodnú liečivú kúru by mal človek opakovať každý rok. Zápch a cesnakovú vôňu vôbec necítiť. Účinok citróna s cesnakom sa prejaví naplno. Odstraňuje vápnik a tuk usadený v tele

a v cievach. Posilňuje srdce, upravuje tlak. Po 3 týždňoch pitia pocítite v tele príjemné omladenie. Zvápenatenie a vedľajšie príznaky ako je zhoršené videnie alebo sluchové potiaže sa postupne zmenšujú a odchádzajú. Po 3 týždňoch kúry by mal človek kúru na 8 dní vynechať, a potom opäť 3 týždne pokračovať. Potom sa dostaví prenikavý úspech. Človek môže zase dobre spať a nemusí v noci pobeňovať. Vápnik sa rozpustil. Uživa sa aj ako prevencia proti rakovine štítnej žľazy. Výsledky sú vynikajúce. Aj jedna pani sa vyhla operácii srdca, pretože tuk a vápnik v cievach sa po kúre rozpustil. Taktiež sa liek osvedčil pri vypadávaní zubov – para-dentóze. Nech sa Vám darí!

náš
 vidiek
3/2011

 bodka na záver

**Verím, že každý človek má srdce.
Len je umenie dotknúť sa ho.**

[Uli Derichsonova]